

Estils

Cíborgs: l'art de dissenyar-se a un mateix

La introducció de tecnologia al cos pot ampliar les habilitats humanes però encara no és una pràctica acceptada

01

NEREIDA CARRILLO
BARCELONA

A roma de cafè, brogit de retalls de converses i dringar de vaixella. A més del que tots podem percebre en un bar, Neil Harbisson pot sentir la música dels colors dels quadres decoratius i notar si hi ha infrarojos. Vermell d'un homínid luminescent immòbil, sorolls de clàxons empenyats, suor que rellisca pel tobogan del clatell. En una estampa d'un moment d'estiu a Barcelona, a més del que tots podem veure o sentir al carrer, Moon Ribas pot percebre si un terratrèmol s'acaba de produir aquí, a Califòrnia o al Nepal. Neil Harbisson i Moon Ribas poden sentir més. I ho fan gràcies a la tecnologia implantada al seu cos. Són cíborgs sensorials, criatures en què la cibernètica i l'organisme es fusionen per ampliar els sentits humans.

La música de *Per a Elisa*, de Beethoven, puja les escales d'uns baixos al Poble-sec. Allà, Neil Harbisson toca mentre Moon Ribas l'esguarda tombada en un matalàs sobre el piano, situat allà per despertar harmoniosament els hostes. La partitura de Harbisson és singular: un cartró amb quadrats concèntrics de colors. L'antena que porta implantada al cap l'ajuda a traduir aquells colors en notes musicals. "El xip va vibrant en funció de la freqüència de la llum. Aquestes vibracions es converteixen en sons interiors", explica Harbisson, que ha si-

gut reconegut oficialment com a cíborg pel govern britànic. Amb aquesta antena que per a ell és un nou òrgan, Harbisson, que hi veu en blanc i negre, pot percebre els colors que tots veiem i fins i tot els invisibles a l'ull humà, com l'infraroig i l'ultraviolat. Per a ell no és cap problema no veure colors. Tot plegat ho fa amb una finalitat artística: les vibracions que l'acompanyen són un constant concert interior.

Art i identitat

"L'art forma part del cos i de la ment de l'artista. No separem art i vida, ni artista i obra", afegeix Harbisson, assegut ara en un sofà amb Ribas i Manel Muñoz. Tots tres es consideren artistes cíborgs. "Per a mi, la meua obra d'art és el sentit sísmic: aquest xip que va connectat a sismògrafs *online* i que vibra cada cop que hi ha un terratrèmol", explica Ribas, una coreògrafa que, des del 2013, ha incorporat un dispositiu electrònic per notar com la Terra batega. Ribas comparteix la seva obra d'art a través de coreografies com *Waiting for earthquakes* [Esperant terratrèmols], on convida el públic a esperar un terratrèmol i, quan això passa, l'artista es mou en funció de la seva intensitat. "Hi ha gent que plora", assegura Ribas. "Ara que soc cíborg, em sento més pròxima a la natura i als altres animals", confessa.

Quan es parla de cíborgs, molts veuen tecnologia i excentricitat, però per a ells el ciborgisme és art i identitat. De fet, no se senten més màquines per haver incorporat dispositius electrònics al seu cos. "Ens

sentim més animals, perquè compartim sentits i òrgans amb altres espècies", explica Harbisson, que afegeix que ara sap quan un animal està mirant un infraroig a la paret. Es defineixen com a transespècie i dibuixen un horitzó en què els humans es podran dissenyar a ells mateixos; triar i incorporar nous òrgans i sentits. "De vegades no cal imaginar res -recalca Ribas-, només observar i inspirar-nos en els sentits que tenen altres espècies. La immortalitat ja existeix a la natura. Defensen que es podrien incorporar sentits com ara la capacitat dels elefants de comunicar-se amb infrasons o la capacitat de les serps de veure infrarojos.

Els cíborgs no només incorporen nous sentits o habilitats, sinó que escampen els sentits que ja tenen. "Pots tenir una percepció del món que no està al costat del teu cos", explica Ribas. Ella pot notar els moviments sísmics d'arreu del planeta i

01. El cíborg Neil Harbisson tocant el piano amb una partitura de colors. 02. Manel Muñoz, Moon Ribas i Neil Harbisson.

MANOLO GARCIA

Nanorobots al cos

No només xips i connexions a internet poden canviar el futur dels éssers humans. La nanotecnologia i els nanorobots també seran claus. El professor Icrea Víctor Puentes, investigador de l'Institut Català de Nanociència i Nanotecnologia (ICN2) i de la Vall d'Hebron, explica que les nanopartícules s'estan introduint progressivament a la pràctica clínica. Ja s'utilitzen per millorar el diagnòstic i la teràpia, per l'anèmia i per entregar fàrmacs, una aplicació, aquesta última que es preveu que millori i que pugui ser clau en el tractament de malalties com el càncer. "El dia que puguem portar el fàrmac fins a destí, s'eliminaran els efectes secundaris i se'n podrà augmentar la dosi", assenyala Puentes.

L'escriptor Yuval Noah Harari recull al seu llibre *Sàpiens* les visions d'alguns científics que suggereixen que, gràcies a algunes innovacions com ara nanorobots que viuran al nostre cos i podran combatre virus i eliminar cèl·lules canceroses, cap al 2050 l'home arribarà a l'amortalitat -només moriria per accidents-. Puentes discrepa, creu que cal anar cap a una medicina correctiva: "La immortalitat de l'home acabaria amb el planeta en cinc minuts", conclou.

fins i tot de la lluna, gràcies a internet. Harbisson es connecta amb càmeres de la NASA per explorar els colors de l'espai. A més, té cinc amics que li poden enviar senyals cromàtics a través d'internet i "acolorir els somnis" si ho fan de nit. El músic cibernètic està convençut que la tecnologia enriqueix cada cop més les experiències.

Col·laborant amb Déu

Tot plegat no és jugar a ser Déu? "No estem contra Déu, hi estem col·laborant", respon Harbisson. La coreògrafa i cibernètica afegeix: "Ho veiem com un procés natural. No sempre hem sigut humans. L'ésser humà continua evolucionant". Malgrat la naturalitat amb què parlen, el cibernèticisme està lluny de ser normalitzat per la societat i acceptat pels comitès de bioètica. De fet, les operacions a què s'han de sotmetre per implantar-se tecnologia no estan acceptades per la comunitat mèdica. Els cibernètics reconeixen que poden ser perilloses, però recalquen que utilitzen materials biocompatibles. Per tot aquest rebuig i per la complicació del procés per esdevenir cibernètic, des de la seva fundació, Harbisson i Ribas ajuden persones que volen "sortir de l'armari" i formar part d'aquesta transespècie. És el cas de Manel Muñoz, un estudiant de fotografia que vol convertir-se en una càmera humana per tal de plasmar, a través d'encefalogrames, la seva experiència. Podria immortalitzar, diu, l'avorriments d'una tarda o un enamorament. "Podríem parlar d'un nou concepte: la sensografia, que seria la grafia dels sentits, l'art de la vivència". El Manel, que encara està estudiant com dissenyar el seu nou òrgan, confessa que ha sentit rebuig del seu entorn cap a la seva decisió d'esdevenir cibernètic. "És una decisió que pren per tu i la gent del teu entorn ha de viure amb això", explica.

Els cibernètics que amplien els seus sentits no són els únics que introduïxen tecnologia al seu cos. També ho fan cibernètics que volen ampliar les seves habilitats, amb intel·ligència artificial, per exemple, incorporant una càmera de vídeo a l'ull. El fundador de Tesla, Elon Musk, crida els humans a esdevenir cibernètics per poder competir laboralment amb els robots. A tot plegat s'hi sumen també les persones que incorporen exoesquelets o alguna altra tecnologia per recrear un sentit que han perdut. En alguns casos, els comitès de bioètica sí que ho accepten. Aquests cibernètics estan convençuts que aviat ells també seran reconeguts. "Pots fer el que vulguis, però sense afectar els altres", opina Ribas. Per a aquests artistes cibernètics, tenir dret a decidir qui volen ser és important. "És més emocionant. Si perceps coses diferents, entendràs el planeta d'una manera diferent", subratlla Ribas. "La nostra espècie, durant milers d'anys, ha estat canviant el planeta per viure-hi millor. Creiem que és molt millor que ens modifiquem a nosaltres", conclou Harbisson. ■